

Rozpoczęto niebezpieczne pogłębianie w strefie wykluczenia w Czarnobylu

Ukraina podejmuje pierwsze kroki w kierunku budowy śródlądowej drogi wodnej E40, łamiąc prawo krajowe i potencjalnie uwalniając odpady jądrowe, które mogą narazić na zwiększone ryzyko promieniowania miliony ludzi mieszkających w Kijowie oraz na terenach pomiędzy Czarnobyłem a stolicą.

- Projekt drogi wodnej E40 jest międzynarodową inicjatywą, mającą na celu połączenie Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego za pomocą szlaku żeglownego o długości 2000 km.
- Budowa drogi wodnej E40 miałaby szereg katastrofalnych skutków – dla ludzi, globalnego bilansu dwutlenku węgla i dla przyrody.
- Ukraina rozpoczęła realizację projektu poprzez pogłębianie w strefie wykluczenia w Czarnobylu. W efekcie takich działań miliony ludzi mogą być narażone na zwiększone ryzyko promieniowania.
- Niezbędne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SEA – Strategic Environmental Assessment) w celu podjęcia świadomej, międzynarodowej decyzji w sprawie projektu E40.

Na Ukrainie [w ośmiu miejscach rozpoczęto pogłębianie rzeki Prypeć](#). Prace te prowadzone są w ramach odbudowy dwukierunkowej drogi wodnej między Ukrainą a Białorusią oraz jako pierwsze kroki rozpoczynające znacznie większy projekt – drogę wodną E40. Pięć z ośmiu lokalizacji znajduje się zaledwie kilka kilometrów od pozostałości niesławnego reaktora 4 w Czarnobylu, gdzie w osadach zalegających w korycie rzeki nagromadziły się pozostałości po największej na świecie katastrofie nuklearnej. Prace te przebiegają na podstawie niepełnej analizy poziomu promieniowania i bez przeprowadzenia szczegółowych badań wymaganych przez prawo ukraińskie.

Według [niezależnych badań naukowych](#) przeprowadzonych przez francuską organizację [ACRO](#), 28 milionów ludzi może być narażonych na zwiększone ryzyko promieniowania, jeśli nadal będą prowadzone prace pogłębiarskie w strefie wykluczenia w Czarnobylu. Są to mieszkańcy zamieszkujący tereny w dolnym biegu rzeki, którzy są uzależnieni od wody z Dniepru i żywności, do której produkcji wykorzystywana jest woda z rzeki. Ponadto rzeka Prypeć i sztuczne jezioro w Kijowie staną się stałymi źródłami zanieczyszczeń radioaktywnych, ponieważ do utrzymania drogi wodnej E40 konieczne będą coroczne prace pogłębieniowe. Spowodowałyby to skażenie wody, dostarczanej dla 8 milionów ludzi, w tym mieszkańców Kijowa, a nawadnianie i wykorzystanie ziemi pochodzącej z pogłębiania rzeki do celów rolniczych mogłoby spowodować skażenie upraw, od których jest zależnych 20 milionów Ukraińców.

Ariel Brunner, Senior Head of Policy w BirdLife International na Europę i Azję Środkową ostrzega, że „wykopywanie materiałów radioaktywnych i spuszczenie ich w dół rzeki do gęsto zaludnionych obszarów jest nieodpowiedzialne. W rzeczywistości cała E40 jest nieprzemyślanym i potencjalnie niszczycielskim projektem, który jest realizowany z całkowitym pominięciem przepisów SEA i EIA”.

Planowana droga wodna E40 jest połączeniem żeglownym o długości 2000 km, łączącym Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym. E40, międzynarodowa inicjatywa rządu polskiego, białoruskiego i ukraińskiego, została wypromowana przez jej zwolenników jako nowa autostrada handlowa pomiędzy portami w Gdańsku w Polsce i w Chersoniu na Ukrainie, która przyciągnie inwestycje i stworzy nowe miejsca pracy. Jednakże [wstępne studium wykonalności projektu z 2015 r.](#) było niekompletne pod różnymi względami, w tym pod względem analizy wpływu inwestycji na środowisko. Nie przeprowadzono także konsultacji społecznych i nie zbadano w odpowiedni sposób możliwości realizacji strategicznego celu, jakim jest poprawa połączeń towarowych między Morzem Czarnym a Bałtyckim.

Na Polesiu znajdują się największe w Europie tereny podmokłe, obejmujące ogromne torfowiska pochłaniające dwutlenek węgla. Znajdują się tam kluczowe siedliska zagrożonej europejskiej dzikiej przyrody. Propozycje budowy drogi wodnej E40 dotyczą prostowania, pogłębiania, piętrzenia i kanalizowania rzek w niektórych z najbardziej wrażliwych części Polesia. Zmiany te radykalnie zmieniłyby reżim wodny tego obszaru. Poza groźbą naruszenia i redystrybucji osadów radioaktywnych, [oddziaływanie drogi wodnej E40 wysuszy rzeki, zniszczy krajobrazy, negatywnie wpłynie na dziką przyrodę](#) i zniszczy źródła utrzymania miejscowej ludności. Obszar ten ma ogromny potencjał w zakresie ekoturystyki, jest to zielona szansa rozwoju Polesia, która również zostałaby zaprzepaszczone w przypadku realizacji projektu E40. Zmiany w hydrologii tego obszaru mogłyby również wysuszyć torfowiska Polesia, [zamieniając ogromny magazyn dwutlenku węgla w poważne źródło jego emisji](#).

Nie ma wątpliwości, że Ukraina potrzebuje lepszych połączeń transportowych ze swoimi sąsiadami i krajami położonymi dalej, w tym z Unią Europejską, ale droga wodna E40 nie jest jedyną opcją. Budowa E40 będzie niezwykle kosztowna, obecnie szacuje się, że początkowe nakłady inwestycyjne wyniosą ponad 12 mld euro, w szczególności na odcinku polskim i białoruskim. Biorąc pod uwagę wysokie ryzyko środowiskowe, społeczne, techniczne i prawne istnieje duża szansa, że finansowanie tych odcinków nie zostanie zabezpieczone, a bez nich ukraiński odcinek projektu będzie miał małe znaczenie.

Transport towarów drogą wodną E40 byłby wolniejszy, droższy, bardziej zanieczyszczający i mniej niezawodny niż kolej, dlatego budowa E40 nie ma sensu. Zamiast tego priorytetem powinny być inwestycje w istniejącą sieć kolejową, łączącą Bałtyk z Morzem Czarnym. Rządy powinny zmodernizować przejścia graniczne, zwiększyć przepustowość i prędkość pociągów oraz poprawić infrastrukturę logistyczną do obsługi handlu transgranicznego.

KONTAKT DLA MEDIÓW

Birdlife Europe and Central Asia:

Honey Kohan, Media Officer, BirdLife Europe and Central Asia

Phone: +32 483 55 95 43; Email: honey.kohan@birdlife.org

Wetlands International – European Association:

Eef Silver, Policy Officer, Waters and Rivers

Email: eef.silver@wetlands.org

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków – partner międzynarodowej koalicji „Save Polesia”

Zespół kampanii „Stop dla drogi wodnej E40”

Małgorzata Górska – koordynatorka kampanii, e-mail: malgorzata.gorska@otop.org.pl

Monika Klimowicz-Kominowska – rzeczniczka prasowa OTOP, e-mail: monika.klimowicz@otop.org.pl

Justyna Choroś – specjalistka ds. siedlisk przyrodniczych, e-mail: justyna.choros@otop.org.pl

dr Jarosław Krogulec – główny specjalista ds. obszarów chronionych, e-mail: jaroslaw.krogulec@otop.org.pl

- [Save Polesia](#) to międzynarodowe partnerstwo sześciu organizacji pozarządowych. Staramy się chronić Polesie dla obywateli Polski, Białorusi, Ukrainy i całej Europy – teraz i w przyszłości. Jesteśmy przeciwni budowie drogi wodnej E40, chcemy wspierać rozwój turystyki przyrodniczej na Polesiu.
- [BirdLife Europe and Central Asia](#) to partnerstwo 48 krajowych organizacji ochrony przyrody i lider w dziedzinie ochrony ptaków. Nasze unikalne podejście od lokalnego do globalnego pozwala nam zapewnić wysoki stopień oddziaływania i długoterminową ochronę z korzyścią dla przyrody i ludzi. BirdLife Europe and Central Asia jest jednym z sześciu regionalnych sekretariatów tworzących BirdLife International. Z siedzibą w Brukseli, wspiera partnerstwo europejskie i środkowoazjatyckie i jest obecny w 47 krajach, w tym we wszystkich państwach członkowskich UE. Z ponad 4100 pracownikami w Europie, dwoma milionami członków i dziesiątkami tysięcy wykwalifikowanych wolontariuszy, BirdLife Europe and Central Asia, wraz ze swoimi krajowymi partnerami, jest właścicielem lub zarządza ponad 6000 stanowisk przyrodniczych o łącznej powierzchni 320.000 hektarów.
- [Wetlands International – European Association \(WI-EA\)](#) jest stowarzyszeniem 10 organizacji pozarządowych z 6 krajów europejskich (Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Włoch, Polski, Niemiec i Francji), które wspólnie pracują nad zwiększeniem świadomości na temat ekosystemów terenów podmokłych oraz propagowaniem zrównoważonego wykorzystania terenów podmokłych dla ludzi i przyrody, w szczególności poprzez łączenie nauki, polityki i praktyki. WI-EA jest częścią Wetlands International, jedynej światowej sieci non-profit, zajmującej się ochroną i odtwarzaniem terenów podmokłych takich jak jeziora, bagna i rzeki. Nasza wizja to świat, w którym tereny podmokłe są cenione i pielęgnowane ze względu na ich piękno, życie, które podtrzymują i zasoby, które zapewniają.
- [Pobierz ekspertyzę dotyczącą radioaktywności na terenie przebiegu planowanej drogi wodnej E40 \(w j. angielskim\)](#)
- [Pobierz zestawienie informacji na temat badania promieniowania \(w j. polskim\)](#)
- Zdjęcia prasowe są dostępne [tutaj](#). Informacje o prawach autorskich znajdują się w podpisach przy zdjęciach.
- Więcej informacji na temat Polesia, drogi wodnej E40, rozwiązań alternatywnych dotyczących transportu oraz międzynarodowej koalicji „Save Polesia” na stronie www.savepolesia.org.